

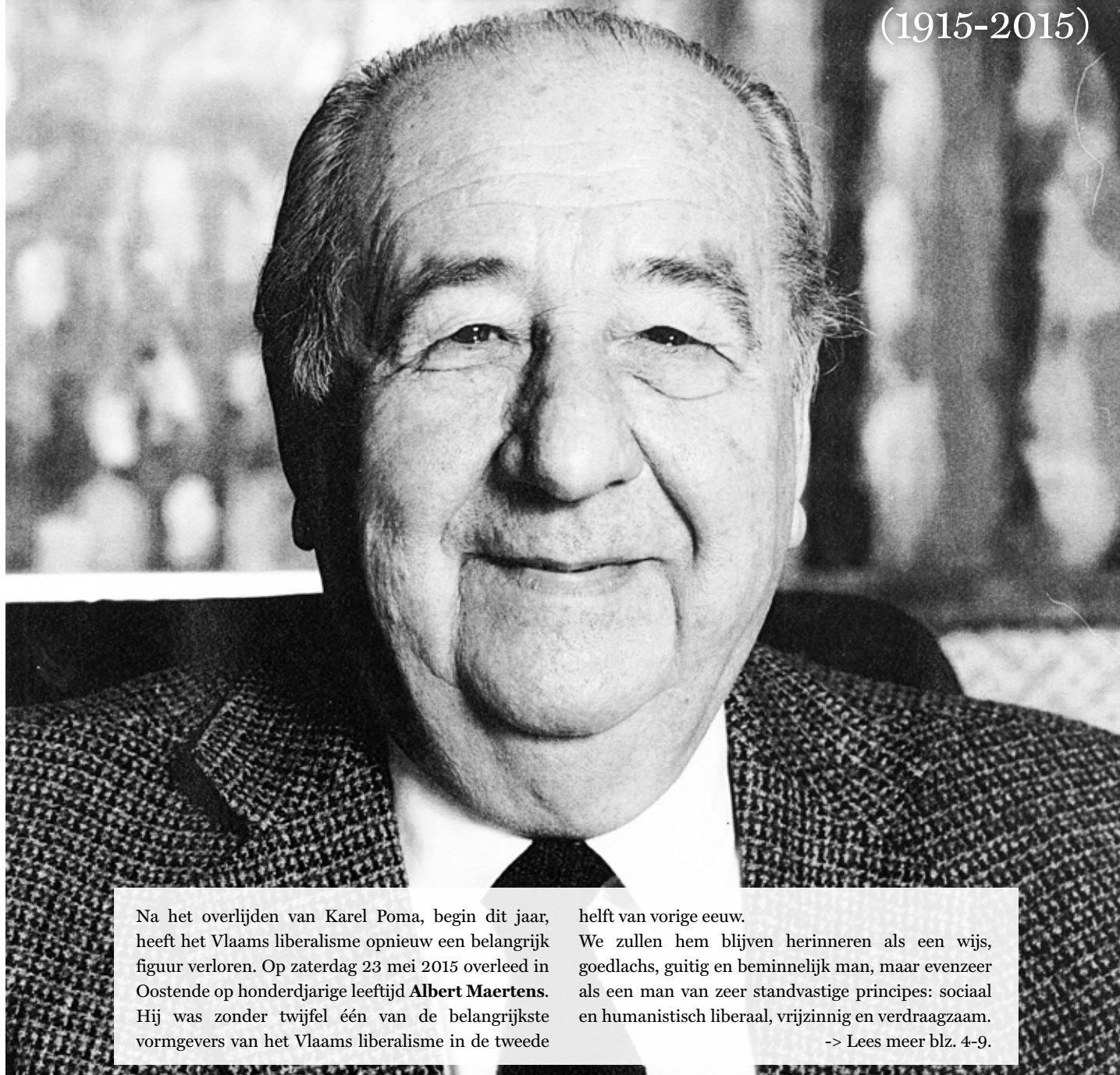
het Volksbelang

Liberaal Vlaams Tijdschrift
www.hetvolksbelang.be

nr 6 - Juni 2015
Jaargang 136
maandblad

In memoriam **Albert Maertens** (1915-2015)

Na het overlijden van Karel Poma, begin dit jaar, heeft het Vlaams liberalisme opnieuw een belangrijk figuur verloren. Op zaterdag 23 mei 2015 overleed in Oostende op honderdjarige leeftijd **Albert Maertens**. Hij was zonder twijfel één van de belangrijkste vormgevers van het Vlaams liberalisme in de tweede

helft van vorige eeuw.

We zullen hem blijven herinneren als een wijs, goedlachs, gutig en beminnelijk man, maar evenzeer als een man van zeer standvastige principes: sociaal en humanistisch liberaal, vrijzinnig en verdraagzaam.

-> Lees meer blz. 4-9.

Inhoud

VAN DE REDACTIE Het burgerkabinet / 2 | BOEKEN De vrouwen van Johan Daisne / 3 |
BUITENLAND Suriname: Stay West! / 10 | OPINIE Kunst en kapitalisme, deel 3 / 12

Van de redactie
door **Bert Cornelis**

Het burgerkabinet

Minister van Cultuur Sven Gatz nam het initiatief tot de oprichting van het "burgerkabinet". Om de cultuurparticipatie te verhogen, kunnen 150 burgers zich uitspreken over het cultuurbeleid in Vlaanderen. Het is geen gratis initiatief want de minister belooft de ideeën die uit zijn burgerkabinet komen mee te nemen in zijn beleidsbrief. Het eerste burgerkabinet moet in september van start gaan. Het thema dat er besproken zal worden is de cultuurparticipatie. Naast het 150-koppige panel komt er ook een groter digitaal panel van zo'n 1.000 mensen, om besproken aanbevelingen voor de minister nog verder te toetsen.

Het is de eerste keer dat zo'n initiatief op dit bestuursniveau wordt genomen. Er was al wel de openbare overlegvergadering tussen gewone burgers, de G1000, maar initiatieven in die richting werden tot op heden vooral op lokaal vlak georganiseerd. Referendums over uurwerken op kerktorens, ondergrondse parkings of de vraag of de ring nu uit een brug of een tunnel moest bestaan. Dat wel.

Maar inspraak op het hogere niveau, daar kwam niemand aan toe. Ons land is er overigens nog altijd niet rijp voor om nationale referenda te houden over bijvoorbeeld de toekomst van Europa of België, over het homohuwelijk, of het koningshuis, of al dan niet langer werken, of het invoeren van een vermogensbelasting. Thema's genoeg, maar het voorbeeld van Ierland of Zwitserland volgen we nog niet. Daarom, eindelijk nog eens een liberaal minister die het durft te hebben over burgerdemocratie, over het rechtstreeks betrekken van de burger bij zijn beleid, over inspraak en participatie. De burgerdemocratie is wat uit de mode geraakt. Na de nieuwe politieke cultuur, na de burgermanifesten van Guy Verhofstadt, na de grote liberale congressen over burgerdemocratie in de jaren negentig, sloeg de slinger naar de andere zijde. Er werd nog nauwelijks gezocht naar alternatieven voor de traditionele representatieve democratie. Ja, in partijprogramma's staan wel hoofdstukken

over engagement en participatieve democratie. In de praktijk beweegt er weinig.

Niet dat de burger geen mogelijkheden heeft om zich te uiten. We leven intussen in een wereld van Facebook, Twitter en blogs. De sociale media steken de traditionele media vaak voorbij. Mensen die geen journalisten zijn, hebben de mogelijkheden om vandaag zelf nieuws te maken. Maar daar gaat het vaak om ongestructureerde en individuele acties waar een politicus niet altijd op een efficiënte wijze mee aan de slag kan. Dus blijft de vraag naar burgerdemocratie via inspraakmethodes als referenda en discussiegroepen valabel.

De oefening die minister Gatz wil doen, is verre van simpel.

De culturele sector is erg kritisch, zeker na de aangekondigde besparingen. Hoe vermijd je bijvoorbeeld dat je

niet in oeverloze debatten, zonder uitkomst, terecht komt? In hoeverre gaat het om een vrijblijvend project of wordt er daadwerkelijk iets met de burgeraanbevelingen gedaan? Feit is dat

*"De politiek is wat ingedommeld
als het op burgerinspraak
aankomt. De verkiezingen zijn
immers nog ver"*

al na enkele dagen het burgerkabinet overvol zat wat wijst op de interesse en de nood aan een initiatief waardoor de burger mee zijn zeg krijgt in wat de minister over cultuur zal beslissen.

Er heerst op het vlak van de burgerparticipatie stilte. De volgende verkiezingen zijn pas in oktober 2018 voor de gemeenteraden, in 2019 voor de federale en regionale parlementen. De politiek is daarom wat ingedommeld als het op burgerinspraak aankomt. Parlementen leven volgens de waan van de dag. Regeringen voeren regeerakkoorden uit. Er is weinig animo en opwindning. Vandaar dat het burgerkabinet van Sven Gatz een verademing is. ■

www.burgerkabinet.be

BURGERKABINET

DE VROUWEN VAN JOHAN DAISNE

door John Rijpens

Het werk is geschreven door Johan Vanhecke, hoofd archiefverwerking bij het Letterenhuis in Antwerpen. Met sinds 1989 niet minder dan elf gepubliceerde studies over Daisne, die zelf een maniakaal verzamelaar was: brieven, telegrammen, handschriften, gepubliceerde en niet gepubliceerde manuscripten, foto's, lezingen, dagboeken. De biografie bestaat uit zeven delen.

Womanizer

Wat wij niet wisten was dat Daisne, vooral in zijn jonge jaren, een echte 'womanizer' was. Vanhecke gaat in zijn biografie geen idylle of relatie uit de weg en uit de erbij passende foto's blijkt duidelijk dat Daisne een kenner was. In 1925 leert hij 'Marquita' kennen, Mariëtte Cleppe, een blond buurmeisje. Gedetailleerde versies van hun platonische 'avonturen' vindt men terug in Aurora. Ernstiger wordt het met Claire Blandin, de dochter van de schilder-bohémien Peltier (dit Blandin). Op vakantie in Engeland leert hij Vanna Ceunis kennen waarop hij echt verliefd wordt maar zij trouwt met een Londense advocaat; ze blijven elkaar schrijven. Tijdens zijn universitaire studies worden de twee meisjes uit zijn klas, Simonne en Margriet, studentikoze speelkameraadjes. Tijdens een studiereis naar Scandinavië leert hij tijdens de overtocht het Nederlandse meisje Betty Beps Cohen kennen, met wie hij zich later even zal verloven! Tijdens een groepsstudiereis naar Rusland wordt hij verliefd op hun gids Natasja (of was zij het die hem achterna liep?) In het najaar van 1936 leert hij Johanna Verburg kennen, hij noemt haar Jo, zij ondertekent haar brieven met Jos. Het loopt weer slecht af.

Johan Daisne (1912-1978), alias Herman Thiery, dichter, toneelschrijver, romancier, criticus en essayist heeft eindelijk zijn volledige, waardevolle en lijvige biografie, waardig aan zijn eclectische geest die door verzoening van alle tegenstellingen tot hun opheffing wil komen. Daaruit blijkt dat de Vlaamse schrijver een echten "womanizer" was.

Coup de foudre

De volgende in de rij is de sexy en zeer linkse Julia Meert uit Boom, voor Daisne is het een coup de foudre (blz. 162). Het is een periode dat de vrouwen elkaar bij Daisne haast voor de voeten lopen want ook Beps Cohen maakt haar opwachting. Hij verbreekt hun 'verloving' omdat hij met zijn gedachten te veel bij Julia zit, die hij Julika noemt. Hun contacten worden intenser. Hij schrijft meer dan 40 gedichten 'voor Ju'. Daisne en Julia Meert blijven elkaar ontmoeten, Biograaf Vanhecke vond meer dan 180 brieven van Julia aan Daisne. In 1939 komt een einde aan hun relatie. Zij is wel het hoofdpersonages in Daisnes Renée en Gojim. Daisne flirt met de volgende in de rij, Myriam de Borman, ooit Belgische tenniskampioene, op haar beurt gevolgd door het Nederlandse meisje Truusje van der Eb, en er is zelfs sprake van een verloving.

Leuke snoet

Later volgen Claire Limbosch en Marthe Dugard, een actrice met een leuke snoet die hij ziet als een nieuwe 'paradigma' van zijn zuivere vrouwbeeld. Al zijn 'mislukkingen' indachtig besluit Daisne niet zo hard van stapel te lopen met Polly Van Dyck hoewel er contact blijft met Marthe. Daisne en Polly trouwen maar het huwelijk verloopt stroef (hij verhaalt het in Kachels), hun dochttertje sterft (beschreven in De bloem en de mens en in Hoe schoon was mijn school). Daisne ontdekt dat Polly overspel pleegt met een advocaat die ze al van vroeger kent (blz. 393). Er volgt een echtscheidingsprocedure waarin Daisne Polly verwijt dat zij lesbische neigingen heeft (blz. 442). Na de echtscheiding vraagt Daisne

Marthe Dugard zijn vrouw te worden (blz. 443).

Marthe Kinaupenne (zijn tweede vrouw) komt in beeld, maar ook Alice Vrebos, die zijn vroegste boeken illustreerde, Olga Breslaven en zelfs de Antwerpse Nederlandse actrice Cara van Wersch (blz. 451). In hoofdstuk 37 (Een dwaze zomer, blz. 457) komt de Duitse brunette Monika Malutzki aan bod en er wordt zelfs over een huwelijk gepraat, ze lijken voor elkaar geschapen (beschreven in Grösz Gott).

In 1957 trouwt Daisne in alle stilte met Marthe Kinaupenne, een zo goed als perfect huwelijk dat tot zijn overlijden 21 jaar zo goed als rimpelloos standhoudt. ■

Johan Vanhecke, Johan Daisne, tussen magie en werkelijkheid, 1912-1978. Uitg. Houtekiet, 2014; 736 blz.; 44,99 euro.

Op zaterdag 23 mei 2015 overleed Albert Maertens. Hij was zonder twijfel één van de belangrijkste vormgevers van het Vlaams liberalisme in de tweede helft van vorige eeuw. We zullen hem blijven herinneren als een wijs, goedlachs, guitig en beminnelijk man, maar evenzeer als een man van zeer standvastige principes: sociaal en humanistisch liberaal, vrijzinnig en verdraagzaam.

Stuwende kracht op de achtergrond

Albert Maertens werd geboren te Aardenburg en kreeg het liberalisme van thuis uit mee. Naar het voorbeeld van zijn vader dokter Gustaaf Maertens, die in Torhout actief was in het Willemsfonds en andere liberale verenigingen, engageerde Albert Maertens zich reeds vroeg in de liberale beweging, te Torhout, maar ook te Gent tijdens zijn universitaire studies. Hij was actief in het Liberaal Vlaams Studenten Verbond (LVSF), 't Zal Wel Gaan en de Vereniging van Antifascistische Studenten. Hij was tezelfdertijd voorzitter van deze drie studentenverenigingen, en dat heeft niemand hem ooit nagedaan. Hij lag ook mee aan de basis van het maandblad Neohumanisme, het tijdschrift van het LVSF. In de Gentse studentenkringen leerde hij vele latere medestanders kennen, en ook zijn eerste echtgenote Lea Verkeine.

Verzetsman

Bij het uitbreken van de oorlog was het vanzelfsprekend dat hij in het verzet ging. Hij engageerde zich zowel op lokaal vlak als in het Onafhankelijkheidsfront, en rekruteerde voor het verzet vooral in liberale middelen. Voor zover het kon, is hij de vriendschappen die in deze periode gesmeed werden, altijd trouw gebleven. Eind 1942 werd hij aangehouden door de Gestapo, door zijn karaktervastheid overleefde hij de confrontatie met de Duitse bezetter te Breendonk, en bij gebrek aan bewijzen werd hij vrijgelaten.

Met Annemie Neyts
(foto Liberaal Archief).

Krantenman

Na de oorlog werd hij door Julius Hoste jr. gevraagd om zijn rechterhand te worden op de krant Het Laatste Nieuws. Na diens overlijden in 1954 werd Albert Maertens tot 1985 de bezielende directeur-generaal van wat toen nog de Uitgeverij Hoste heette. Hij zorgde voor de bloei van de krant en de uitgeverij, en loodste ze ook doorheen moeilijke jaren terwijl concurrerende kranten als De Standaard failliet gingen. Zijn belangrijkste verwezenlijking is zonder twijfel de verankering, via de Stichting Het Laatste Nieuws, van de sociaal-liberale en humanistische lijn van Het Laatste Nieuws. Meer dan zestig jaar later heeft deze stichting zijn nut en degelijkheid meer dan bewezen. Dit is dan ook een echt monument dat hij heeft opgericht en dat hij ons nalaat.

Mediaman

In de media was hij verder onder meer bestuurder van het persagentschap Belga en een gewaardeerd voorzitter van de Raad van Bestuur van de toenmalige BRT. Ook de Stichting Arthur Vanderpoorten, die het maandelijkse televisieprogramma De Liberale Gedachte en Actie op de openbare omroep verzorgde, was een initiatief van Albert Maertens. Hij lag mee aan de basis van de verankering tussen de geschreven pers en de commerciële televisiezender VTM, wat de onafhankelijkheid van beide groepen moest verzekeren en dat nog steeds doet. Albert Maertens zorgde er ook voor dat

Op het LVV-congres in oktober 1973 met minister Willy De Clercq en LVV-voorzitter Karel Poma. De Clercq las een brief voor van toenmalig premier Leburton die aan Maertens het ereteken van Commandeur in de Leopoldsorde had toegekend (foto Liberaal Archief).

liberale bladen als Het Volksbelang en De Vlaamse Gids een betekenisvolle rol konden blijven spelen. Verenigingen zoals het Willemsfonds en het Liberaal Vlaams Verbond konden steeds op zijn onvoorwaardelijke steun en sympathie rekenen. De Vlaamse culturele verenigingen te Brussel en in het bijzonder de KVS deden nooit vergeefs een beroep op hem. Hij had ook belangstelling voor literatuur en kunst, in het bijzonder voor het werk van Jan Cox.

Bedrijfsman

Daarnaast participeerde Albert Maertens ook in het maatschappelijke en economische

leven. Hij was onder meer bestuurder van het Vlaams Economisch Verbond, van Sabena en van Spaarkrediet.

Albert Maertens heeft nooit een politiek mandaat gehad of een politieke carrière beoogd. Maar zijn betekenis voor het Vlaamse liberalisme is nauwelijks in te schatten. Hoewel steeds op de achtergrond,

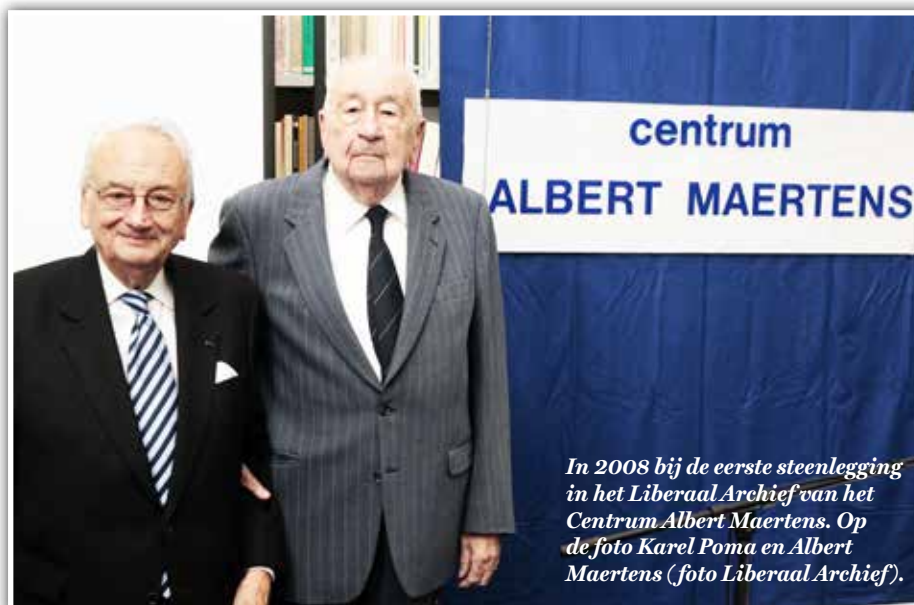
was hij de stuwende kracht, bij wijlen zelfs de ruggengraat van het Vlaamsgezinde en sociale liberalisme in ons land. Liberale politici als Frans Grootjans, Karel Poma, Herman Vanderpoorten en Willy De Clercq konden op zijn onvoorwaardelijke steun rekenen en wisten zich door hem geruggensteund. Hij was in 1987 dan ook terecht de eerste laureaat van de Prijs Herman Vanderpoorten die wordt uitgereikt door het Liberaal Vlaams Verbond.

Centrum

Omwille van zijn grote verdienste voor de liberale beweging heeft het Liberaal Archief zijn gebouw de naam "Centrum Albert Maertens" gegeven.

Na zijn pensionering dertig jaar geleden, trok Albert Maertens zich discreet terug in Oostende, in zijn appartement met zicht op zee en omringd door zijn kunstwerken. Daar leefde hij tot voor enkele maanden nog zelfstandig met zijn tweede echtgenote Jeanne. Begin 2015 werd hij opgenomen in het zorghotel Wellington, waar hij op zaterdag 23 mei 2015, een kleine maand na zijn honderdste verjaardag, overleden is. ■

(Bron: Liberaal Archief)

In 2008 bij de eerste steenlegging in het Liberaal Archief van het Centrum Albert Maertens. Op de foto Karel Poma en Albert Maertens (foto Liberaal Archief).

1987: ALBERT MAERTENS KRIJGT DE EERSTE PRIJS HERMAN VANDERPOORTEN

“Het liberalisme is een levensgevoel”

Er kon mij geen aangener nieuws gemeld worden, want voor mij roept de naam Vanderpoorten bijzondere herinneringen op. Tijdens mijn studentenjaren aan de Gentse Universiteit, had ik, als voorzitter van het LVSV, de gelegenheid Arthur Vanderpoorten, de vader van Herman, te ontmoeten en vooral te beluisteren. Arthur Vanderpoorten heeft een onvergetelijke indruk op mij gemaakt. Zijn toespraken en inzonderheid degene, die als titel droeg “Het zomert in Vlaanderen”, heeft mijn liberale en Vlaamsgezinde overtuiging gelouterd en verdiept.

Arthur Vanderpoorten was voor mij, evenals J. Hoste, een lichtend voorbeeld. Dat waren trouwens de enige voorbeelden waaraan, wij Vlaamse liberalen, ons konden spiegelen in een partij die toentertijd gedomineerd werd door de “Fédération libérale de Bruxelles” en haar Waalse en Vlaamse satellieten. Maar deze bladzijden uit de liberale geschiedenis werden definitief en onherroepelijk omgeslagen.

Tijden van grote verwarring

Dan kwam Herman Vanderpoorten. Telkens moet ik terugdenken aan onze eerste ontmoeting in mijn bureau op Het Laatste Nieuws, kort na het einde van de oorlog. Hoste had mij, bij zijn terugkeer uit Engeland, gevraagd om naast hem Het Laatste Nieuws te leiden, maar tevens om, in die tijden van grote verwarring, het Liberaal Vlaams Verbond en Het Volksbelang, de Volksbond en De Blauwe Bloem, De Vlaamse Gids, Kindergeluk en nog andere verenigingen opnieuw op te richten of nieuw leven in te blazen. De Vlaamse liberale structuren waren na de tweede wereldoorlog een echte puinhoop. Om die opdracht te vervullen moest ik veel

Op zaterdag 9 mei 1987 ontving Albert Maertens in Lier de eerste driejaarlijkse prijs Herman Vanderpoorten. Hij kreeg het Pallieterbeeldje dat een replica is van het exemplaar dat op de werktafel stond van wijlen minister van Staat Herman Vanderpoorten van toenmalig LVV-voorzitter Camille Paulus. Maertens hield tijdens die prijsuitreiking, die volgde op een herdenking van Vanderpoorten, een van zijn laatste toespraken. Zijn dankwoord mag dan ook zowat als een testament worden beschouwd. Bij wijze van eerbetoen en omwille van de boeiende zienswijze van Maertens op het liberalisme, drukken we ze integraal af.

Albert Maertens tijdens zijn toespraak in 1987 naar aanleiding van de uitreiking van de eerste Prijs Herman Vanderpoorten (foto Liberaal Archief).

contacten leggen. Ik was vanzelfsprekend onvoorwaardelijk verzekerd van de medewerking van mijn politieke vrienden uit het Liberaal Vlaams Studentenverbond, waarvan helaas enkele en van de allerbeste, zoals Frans Dehondt uit Hemiksem, de eerste voorzitter van het volwaardige LVSV, niet uit

de concentratiekampen waren teruggekomen, maar er moest ook gezocht worden in de allerjongste generatie, bij hen, die tijdens de bezetting hadden gestudeerd en niet het geluk hadden gekend in het LVSV een liberale vriendenkring te vinden. Eén naam kwam daarbij onmiddellijk naar voor: Herman Vanderpoorten.

Mijn eerste ontmoeting was ietwat ontgoochelend. Herman had het tragisch overlijden van zijn vader nog niet volledig verwerkt. Hij kwam me voor als iemand die steun ontbeerde, niet goed wist waarheen. Ik heb toen al mijn talent gebruikt om hen te overtuigen de advocatuur te kiezen en in navolging van zijn vader, het Vlaamse liberalisme te dienen.

Na een paar uitvoerige gesprekken ben ik daarin geslaagd.

Herman Vanderpoorten heeft Frans Grootjans meegebracht en de verdere geschiedenis is genoegzaam bekend.

Machtige organisatie

Na de veel te vroeg overleden onvergetelijke Victor Sabbe is Herman Vanderpoorten voorzitter van het LVV geworden. Het is tijdens zijn voorzitterschap dat ons verbond,

van belangrijke drukkingsgroep, met de intussen afgestudeerde Willy De Clercq en anderen, tot de machtige organisatie is uitgegroeid, die het Vlaamse liberalisme ten slotte een eigen zelfstandige partij heeft gegeven, die ook op Vlaams gebied van niemand lessen hoeft te ontvangen.

Maar er is nog meer waarom de hulde, die mij vandaag te beurt valt, voor mij zo belangrijk is. De jury, zo werd verklaard, wou iemand eren die blijk heeft gegeven van welbepaalde eigenschappen, als daar zijn: verdraagzaamheid, onkreukbaarheid, sociale edelmoedigheid, politieke rechtlijnigheid, burgerzin en het streven voor de ontvoogding van de Vlaamse mens.

Dat de jury die eigenschappen in mij heeft ontdekt, vervult me met fierheid; Ik heb inderdaad deze deugden nagestreefd, maar men weet van zichzelf nooit of men in dit streven geslaagd is.

Van in mijn prille jeugd heb ik getracht, naar het voorbeeld van mijn vader, het Vlaamse volk te dienen door het de liberale deugden van vrijheidsliefde en verdraagzaamheid bij te brengen. Dit is trouwens mijn bijzonderste

“Liberalisme is meer dan het budgettair evenwicht”

betrachting geweest toen ik in 1945 het aanbod van Julius Hoste aanvaardde.

Mijn grootste voldoening is nog steeds te kunnen vaststellen dat onze Vlaamse liberale opvattingen meer en meer ingang vinden, ook te Brussel.

Bij deze gelegenheid wil ik hen bijzonder danken die daartoe hebben bijgedragen. Zij die hoge ambten hebben bekleed of nog bekleden, maar ook zij, die wij de medestanders noemen, zij, die op bescheiden wijze in de partij, in het LVV, in het Willemsfonds, in de liberale sociale werken of soms gans alleen, hebben gemaakt dat de liberalen in Vlaanderen belangrijk werden. Nog een laatste woord wil ik richten tot

Op een receptie met Guy Verhofstadt, André Kempinaire en Piet van Brabant (foto Liberaal Archief).

de jongste generatie, tot hen, die ondanks hun jeugdige leeftijd en misschien dank zij die leeftijd in een korte tijdspanne hebben bewezen, dat zij hun voorgangers waardig zijn. Daarbij denk ik in het bijzonder aan de voorzitter van de PVV, Annemie Neyts, waarmee ik te Brussel op vele vlakken heb samengewerkt. Aan Guy Verhofstadt, de jonge vicepremier, die ons in den beginne verbaasde door zijn durf en die we nu reeds bewonderen voor zijn staatsmanschap. Aan Patrick Dewael, kleinzoon van Arthur en neef van Herman Vanderpoorten, die na Karel Poma in de zo belangrijke culturele sector stilaan de waardering ontvangt, die hij verdient en aan onze dynamische LVV-voorzitter Camille Paulus en aan Nest Van Buynder, voorzitter van het Willemsfonds.

Dat zijn maar de bijzondersten naast de vele anderen. En reeds zie ik opnieuw jongeren gereed staan om hen op te volgen en aan te treden wanneer hun tijd gekomen zal zijn. Terecht wordt nu de klemtoon gelegd op het financieel-economisch beleid. Wij staan volledig achter dit beleid, dat het regeringsbeleid is. Daarbij mogen wij echter niet vergeten, dat het liberalisme meer is dan het budgettair evenwicht. Het liberalisme is een LEVENSGEVOEL dat zich richt tegen dogma's en ideologieën: het is een LEVENSHOUDING, waarin de individuele vrijheid, de eigen keuze van de mens, zo geestelijk als stoffelijk, centraal staan. Het liberalisme is verdraagzaam; het heeft ruimte voor pluriformiteit van

opvattingen. Het liberalisme streeft niet naar een verzuiide, maar naar een open maatschappij. Deze verdraagzaamheid mag echter niet uitmonden in de heerschappij van de onverdraagzamen, met het gevolg dat bijvoorbeeld het rijksonderwijs in de verdrukking zou komen en er in de gezondheidszorg nog enkel instellingen, die tot één enkele richting behoren, zouden overblijven.

Het liberalisme is een humanistische levenshouding, die gelooft in de mens, die gelooft in een vooruitstrevende maatschappij, waarin plaats is voor iedereen, ook voor de minstbedeelden, een maatschappij waarin ook de ethische problemen rustig kunnen besproken worden en een oplossing krijgen.

In het gezelschap van onder meer Koning Boudewijn en Piet van Brabant (rechts) (foto Liberaal Archief).

Geen rechtse partij

We moeten er over waken dat dit humanistisch Vlaams liberalisme in het politieke midden blijft en geen rechtse partij wordt, wat misschien stemmen zou kunnen opbrengen, maar ons zou verhinderen onze liberale beginselen te verwezenlijken en daar komt het ten slotte toch op aan.

De tijden veranderen, herbezinning is steeds nodig, accenten zullen worden verlegd, maar de grondbeginselen van ons Vlaams sociaal liberalisme, van ons humanisme blijven en zij zullen telkens door een nieuwe generatie, op eigen wijze, duidelijk geprofileerd moeten worden uitgedragen.

Dit waarmaken is de beste hulde die aan Herman Vanderpoorten kan gebracht worden. En daarom ben ik u zeer dankbaar. ■

Albert MAERTENS

Toch vooral een mediaman

In 2002 had Liberales één van de laatste interviews die Albert Maertens gaf. Hij sprak vrijuit over zijn jeugd, zijn studententijd, het verzet tijdens WOII, de krant en de politiek. Enkele uittreksels.

Liberaal van thuis uit

"Ik werd als liberaal geboren. Mijn twee grootouders waren liberaal, zonder evenwel een politiek mandaat te bekleden. Mijn vader, die aan de Gentse Universiteit geneeskunde studeerde, was op het einde van de 19e eeuw een ijverig lid van 't Zal Wel Gaan'. Toen hij zich in 1901 te Torhout vestigde om er mijn grootvader als geneesheer op te volgen, nam hij er de leiding van de liberale verenigingen en stichtte er nieuwe, o.a. het Willemsfonds en de ziekenkas 'Hulp in Nood'. Hij bleef er meer dan 40 jaar gemeenteraadslid en was er ook enkele jaren provincieraadslid."

Leren lezen met de krant

"Mijn vader was geabonneerd op alles wat de Vlaamse liberale pers uitgaf. Ik mag zeggen dat ik heb leren lezen met o.a. Het Laatste Nieuws, Het Volksbelang en De Vlaamse Gids. In die tijd was er nog een scherpe scheiding naargelang de politieke gezindheid, vooral in kleinere gemeenten. De liberalen gingen naar de liberale geneesheer, notaris of brouwer en deden hun aankopen bij liberale handelaars. Dit had tot gevolg dat men opgroeide in een liberaal of katholiek milieu en de anderen niet kende. Toen mijn vader ouder werd, was het vanzelfsprekend dat ik, nog zeer jong, hem opvolgde aan het hoofd van de liberale verenigingen. Ik richtte ook het Jong-Willemsfonds op, werd er provinciaal voorzitter van en de medeoprichter van het

Albert Maertens als directeur van Het Laatste Nieuws in het sportiefgezelschap van Eddy Merckx, Wilfried Van Moer en Jempi Monseré (foto Liberaal Archief).

ledenblad Groei. U kunt dus stellen dat ik al vroeg gebeten was door de politieke microbe."

Vrienden bij het LVSV

"Van die eerste leden van het LVSV zijn er niet veel meer in leven. Geregeld telefoneer ik nog met twee trouwe leden van het eerste uur die allebei in een 'home' verblijven: de heren Maes en Rooman. Ook ontmoet ik nog Karel Poma, oud-minister en de kranige Albert Claes, gewezen volksvertegenwoordiger van Brugge en de ideoloog van het jonge LVSV en tevens medeoprichter van Neohumanisme. Het LVSV was, in navolging van het Willemsfonds

en het LVV waarmee het nauwe banden onderhield, Vlaamsgezind en sociaalvoelend en het is dat steeds gebleven. Ik heb er echte vrienden aan over gehouden."

Strijd tegen het fascisme

"Hoe ik in Gent in het Onafhankelijkheidsfront terecht kwam en verschillende verzetsbladen kon uitgeven en einde 1942 door een misverstand werd aangehouden en na een zeker tijd weer vrijkwam, heb ik reeds meerdere malen uiteengezet. Dit is onder andere te lezen in het boek dan mijn vrienden bij het Liberaal Archief hebben uitgegeven. Na mijn vrijlating uit de Duitse gevangenis heb ik enige tijd bij vrienden verbleven en stilaan mijn werk terug opgenomen, maar mij van alle verzetsdaden onthouden zoals dat een ijzeren regel was bij het Onafhankelijkheidsfront."

Samen met de actrice Sophia Loren (foto Liberaal Archief).

Het Laatste Nieuws

“Bij de bevrijding heb ik onmiddellijk met de vrienden contact opgenomen en o.a. de liberale vakbonden kunnen redden van een bezetting door de communisten. Ik werd ook onmiddellijk door de dienstdoende Procureur-generaal verzocht de taak van substituut van de krijgsauditeur te velde op te nemen. Aangezet door al mijn vrienden en kennissen meende ik niet te mogen weigeren en ik trad met de eerste lichting in dienst einde september 1944. Na de bevrijding kwam Julius Hoste samen met de regering Pierlot, waarvan hij deel uitmaakte, uit Groot-Brittannië terug. Ook Marcel Stijns kwam als officier terug. Ze namen Het Laatste Nieuws in handen. Het was niet eenvoudig want heel wat journalisten en kaderleden hadden met de Duitsers geheuld en moesten vervangen worden. Hoste wilde ook het Vlaamse liberalisme opnieuw vorm geven. Daartoe riep hij enkele vooroorlogse vrienden samen. Ik was bij die uitverkorenen als vertegenwoordiger van de jeugd. Weldra stelde Hoste vast dat hij steun nodig had om zijn opzet te verwezenlijken en deed hij op mij een beroep. Dit voorstel viel bij mij in goede aarde. Ik zou zijn rechterhand worden, zoals hij dat uitdrukte. Ik was nog geen dertig jaar. Door tussenkomst van Hoste werd ik na een paar maanden van mijn militaire verplichtingen vrijgesteld en kon ik beginnen op Het Laatste Nieuws waar nog alles te doen was. Ik deed een beroep op enkele oud-LVSV'ers om mij bij te staan in de verschillende diensten. Wij hebben de krant met succes kunnen leiden gedurende bijna 40 jaar, ook in de zeer moeilijke tijden waarin de Standaard Groep, de Volksgazet en anderen failliet gingen. Op 70-jarige leeftijd heb ik de fakkel doorgegeven aan de door mij gevormde opvolgers.”

Geen winstbejag

“Nog tijdens het leven van Julius Hoste jr. en op zijn voorstel was ik begonnen aan het oprichten van de Stichting Het Laatste Nieuws die er voor moest instaan dat Het

Laatste Nieuws liberaal en Vlaams zou blijven, ook nadat gebeurlijk andere aandeelhouders de macht in handen zouden nemen. Onder mijn directeurschap was het winstbejag niet het hoofddoel maar dat veranderde stilaan door de concurrentie van radio en TV en kreeg het economische steeds meer belang. Dat is trouwens niet enkel in België zo, maar overal ter wereld. Dit werkt vanzelfsprekend de oppervlakkigheid in de hand. Dit belet evenwel niet dat de Stichting Het Laatste Nieuws nog steeds goed werkt en geregeld met het bestuur van de krant overlegt.”

Politieke rol

“Tijdens mijn directeurschap speelde Het Laatste Nieuws en zijn redactie een belangrijke politieke rol. Vooral met Herman Vanderpoorten, die ik na de bevrijding kon overhalen aan actieve politiek te doen, met Frans Grootjans die directeur werd van ons blad De Nieuwe Gazet, met mijn verzetsvriend Karel Poma en met Willy De Clercq, onze hoop in het Gentse, en nog anderen die van jaar tot jaar talrijker werden, werd de liberaal Vlaamse lijn bepaald. Wij vormden een blok en ontmoetten elkaar geregeld om de bakens te verzetten en het liberalisme in Vlaanderen volledig te vervlaamsen, wat ons gelukt is met de oprichting van een onafhankelijke liberale partij zoals we die nu kennen. Is ze de laatste

Bij de eerste steenlegging in 2008 van het Centrum Albert Maertens in het Liberaal Archief, met Karel Poma en Guy Verhofstadt (foto Liberaal Archief).

jaren wel wat opener geworden, liberaal blijft ze en moet ze blijven, wil ze niet in een grijze massa ten onder gaan.”

Mediaman

“Vele vrienden hebben zich soms afgevraagd waarom ik nooit een mandaat nagestreefd heb. Daarvoor zijn vele redenen. Eerst en vooral omdat ik mij volledig wou vrijmaken voor mijn taak in de media. Ik werd niet enkel directeur-generaal en afgevaardigd beheerder in de uitgeverij J. Hoste N.V. en al zijn uitgaven. Ik werd ook beheerder en voorzitter van de BRT en beheerder van het agentschap Belga. Niemand heeft voor mij of nadien de ganse media bestreken.”

Toekomst van het liberalisme

“Soms stel ik vast dat bij de jongeren de geest van onbaatzuchtigheid vermindert. Alles moet onmiddellijk opbrengen. Aan hen zou ik willen zeggen dat strijden voor een vrijheidsideaal zeer veel levensvreugde brengt. Nu ik het geluk heb oud te worden, is het goed te kunnen vaststellen dat ik heb meegeholpen, hoe klein mijn bijdrage ook was, aan de uitbouw van een vrijere, edelmoediger en dus betere wereld. Dat is de boodschap die ik aan de jongeren meegeef.” ■
©Liberales, 2002.

De Surinaamse ochtendkrant De West had de rekening snel gemaakt. Dat een individuele partij, die van president Desi Bouterse, voor het eerst sinds de jaren veertig een absolute meerderheid kon verwerven in het eenkamerparlement van Suriname, de Nationale Assemblée (DNA), lag voor de hand. De Nationale Democratische Partij (NDP, de opvolger van het Nieuw Front) haalde 26 van de 51 zetels binnen. Daar waren drie redenen voor: het misbruik van de staatsmedia, die de NDP naar eigen inzicht kon aanwenden na vijf jaar regeerwerk; de “geldsmijterij”; en de onwetendheid van de lagere klassen, die zich makkelijk laten lijmen.

SURINAME STAY WEST!

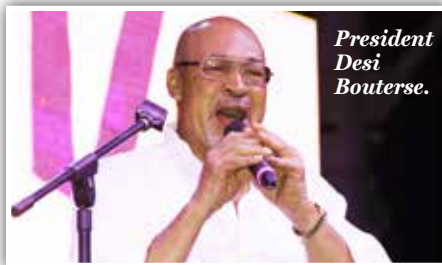
door Lukas De Vos

Bouterse is niet aan zijn proefstuk toe. Hij was de leider van de Groep van Zestien, die begin 1980 president Arron afzette en de Nationale Militaire Raad (NMR) alle macht toekende. Toen ik de junta opzocht in Fort Zeelandia 36 jaar geleden, werd ik door de ideoloog Badrissie Sital deskundig onderhouden over de weldaden van het Cubaans model. Sital was één van de drie officieren die gevangen werden gezet omdat hij het verbod op de oprichting van een legervakbond met voeten had getreden, en na de coup onmiddellijk veroordeeld werd voor het beramen van een linkse omwenteling. Het duurde maar een paar maanden eer Sital Bouterse naar zijn hand had gezet, en zelf in de leiding stapte van de NMR. In 1982 nam hij zonder terughoudendheid met de “Bloedraad” deel aan de zogenaamde Decembermoorden, waarbij vijftien ondernemers, academici, journalisten en advocaten om het hoekje werden geholpen.

STONED

Van ten minste twee vermoorde oppositieleiden is bevestigd dat Bouterse zelf de trekker overhaalde. Maar op dat ogenblik (2012) was hij al onaantastbaar. In 1987 gaf hij wel de macht terug aan een burgerregering, maar hij bleef de touwtjes in handen houden

om strijd te leveren tegen het opstandige Junglecommando van Ronnie Brunswijk (een man die ik zo ‘stoned’ als een garnaal naar zijn eigen hoed met pluimen heb zien schieten en nu zoete broodjes bakt met Bouterse). Het was een goeie tijd toen ik ging. Het Front voor Democratie en Ontwikkeling haalde liefst 40 van de 51 zetels binnen, president Shankar en vicepresident Arron probeerden de banden met Nederland te herstellen. Ik herinner me dat de toen al hoogbejaarde oudpresident Ferrier me subtiel liet verstaan dat de rol van Bouterse lang niet uitgespeeld was. Hij had gelijk.

Geen jaar later pleegde Bouterse inderdaad een telefoencoup, Nederland brak de ontwikkelingssamenwerking af. Onder het presidentschap van Ronald Venetiaan (die ik als onderwijsminister had ontmoet) keerden de kansen weer. Bouterse, de “Bevelhebber”, bouwde gestaag zijn partij van Kreolen uit tot een ruimere machtspartij. In 1990 kreeg hij de KTPI aan zijn kant, oorspronkelijk een

partij van voornamelijk islamitische Javanen. In de stembusgang van 2000 en 2005 kreeg hij Venetiaan nog niet klein. Het was maar uitstel. Met zijn “Megacombinatie” wipte Bouterse in 2010, met de steun van Brunswijk en de nieuwe Javaanse partij PL (Pertajaja Luhur) van Paul Samohardjo, het staatshoofd. Dat leverde hem onschendbaarheid op, al wou Nederland dat niet aanvaarden omdat hij voor zijn inhuulding als president tot elf jaar was veroordeeld voor handel in verdovende middelen en verantwoordelijk was voor politieke moorden. Het beterde er niet op toen hij erin slaagde de beruchte amnestiewet voor de zestien coupplanners deed aannemen. Er loopt nog altijd een aanhoudingsbevel van Europol tegen Bouterse.

CHINA

Suriname heeft net van China wapenleveringen en steun gekregen. (Wellicht zullen goudwinning en olieboringen niet vreemd zijn aan de Chinese interesse). Maar de oppositie slaagt er niet Bouterses bokkensprongen te doen veroordelen. In de campagne werd hem voor de voeten geworpen dat hij de inkomsten van de bodemrijdommen verkwanselde en een nieuw gat in de begroting achterliet. De gewone man herinnert zich alleen dat hij onderwijs, ziekteverzekering en stroomvoorziening haalbaar maakte. En niet te vergeten: 41 % van de kiezers heeft geen enkele notie van de coup, want jonger dan 35.

Verkiezingen in Suriname.

Het beste bewijs levert de afgang van de vroegere onafhankelijkheidspartij, de NPS. Voorzitter Gregory Rusland vatte zijn onmacht perfect samen: “We hadden geen staatsmedia, geen grondbeschikkingen, geen overheidsbanen”. Het zegt alles over het cliëntelisme in Suriname. De NPS hield nog twee zetels over.

Niet dat Bouterse nu meteen uit de zorgen is. De wet voorziet dat een zetelend president bij verkiezing in de DNA aan de eerste ronde niet mag deelnemen. Dat betekent een staking van stemmen, in het slechtste geval. En dus werkt de NDP aan een (tijdelijke) coalitie. Ironisch genoeg was het de hindoestaanse partijleider Santhoki die de deur meteen dichttrok. Hij haalde 8 van de 18 V7-zetels (een kartel van zes partijen). “Wat kunnen we krijgen?”, zie hij. “De ministeries van financiën, en van justitie en politie. Dan krijgen wij de zwarte piet doorgespeeld van de corruptie en mogen we een devaluatie van de Surinaamse dollar op ons nemen. En dan krijgen wij de rekening van de rechteloosheid”. Er speelt meer mee. De VHP is ondanks alles gegroeid, en Santhoki weet heel goed dat hij persona non grata is bij de NDP. Hij heeft het ooit bestaan Bouterse te verwijten dat “hij de drugsmafia het land heeft binnengebracht” en dat hij “Hezbollah de hand boven het hoofd hield”. Zijn medestander Aiskumar Gajardien noemt Bouterse “één van de meest corrupte presidenten ter wereld”. Er is dus weinig

animo bij NDP om die kritikasters binnen te halen. Ook de JL mag er een kruis over maken. “De oud-coalitiepartner is ongewenst”, liet woordvoerder Winston Lachin weten. Het rommelt trouwens duchtig bij de verliezers. Er is een opstand in de de PL, vijf van de zes partijleiders binnen de V7 haalden de kiesdeler van 6.800 stemmen niet. Dat gold evengoed voor overlopers als de voorzitter van de CLO (Centrale van Landsdienaren Organisaties, zeg maar de ambtenarenvakbond), die op 414 stemmen bleef steken in Paramaribo. Hij had op enkele tienduizenden gerekend, 60 % van de Surinamers werkt in overheidsdienst. Maar hij zal wél in de DNA komen.

OVERLOPERS STRAFFEN

Er blijven de NDP maar een paar mogelijkheden. Een kleiner partijtje mét verkozenen losweken uit het V7-kartel, de BEP bijvoorbeeld (Broederschap en Eenheid). Of individuele verkozenen omkopen. Twee opposanten zijn al benaderd. Maar simpel ligt dat niet, want er bestaat in Suriname zoiets als een “Terugroepwet”. Een partij kan daarmee overlopers straffen, en hun mandaat ontnemen. Maar als natuurlijk een voltallige partij overstapt, is er geen lievemoeieren aan. Bouterse heeft 34 stemmen nodig om opnieuw tot president te worden gekozen. Toch is hij er gerust op. Want na twee ronden moet de Verenigde Volksvergadering beslissen (en die is veel ruimer dan de DNA). Daar is

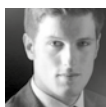
zijn meerderheid verzekerd.

Op termijn is misschien een rechtszaak nog de grootste hinderpaal. De Vereniging van Surinaamse Nederlanders vraagt sinds 2005 de ongeldigverklaring van de laatste drie verkiezingen. Bij de onafhankelijkheid werd in de “Toescheidingsovereenkomst” bepaald dat Surinamers actief en passief stemrecht behielden als ze, ondanks hun Nederlandse nationaliteit, in Suriname bleven wonen. Dat slaat op zo’n 10.000 kiezers van de 350.000 Surinamers met zo’n paspoort. De zaak blijft smeulen bij de Interamerikaanse Commissie voor Mensenrechten. De VSN overweegt nu rechtstreeks naar de VN te stappen. Niet dat Bouterse daar wakker van ligt. Zolang hij de macht heeft, denkt hij niet aan wijken. Daaraan mag de hele protestantse gemeenschap (waartoe hij behoort) een broertje dood hebben. Dood is een begrip dat Bouterse al 35 jaar onvermijdelijk en gerechtigd vindt. Een staatsgreep meer of minder, daar schrikt hij niet voor terug. En dat hij Nederland niet binnenmag (en al de landen waarmee Den Haag een uitleveringsverdrag lopen heeft), dat raakt zijn kouwte kleren niet. Hij was tenslotte de eerste om Den Haag de rug toe te keren, en in Parijs de uitvalsbasis van zijn diplomatie te vestigen. De kennis van Frans is daarbij niet de eerste vereiste. Stabiliteit in buurland Frans Guyana des te meer. En daar kan hij best voor zorgen. ■

Kunst en kapitalisme (3)

Technologie als motor van culturele vooruitgang

Het alomtegenwoordige cultuurpessimisme ten spijt, de moderne tijd zal ingaan als een tijdperk van buitengewone creativiteit en culturele innovatie. Het kapitalisme kenmerkt zich immers door continue technologische vooruitgang, wat op zijn beurt hand in hand gaat met culturele vooruitgang.

door Thibault VIAENE,
advocaat

In de zoektocht naar publiek en financiering, zijn artiest en markt bondgenoten. Via Bandcamp, SoundCloud, Last.fm en vele andere online muziekapplicaties kunnen zowel Dr. Dre, Simple Minds als etherische lo-fi bandjes uit Nieuw-Zeeland hun muziek aan de man brengen, en daarmee is nog niets gezegd over de financieringsmogelijkheden die de vele crowdfundingplatformen en sociale media bieden. Moderne technologie en internet zorgen er ook voor dat de grote werken van weleer voor meer mensen en in betere kwaliteit beschikbaar zijn. In het 19de eeuwse Wenen moest je tot aristocratische middens behoren om Schubert aan het werk te zien, thans is hij beschikbaar op Spotify en iTunes of dropt een Amazon-drone een cd in je achtertuin.

Ook de link tussen cultuur, kapitalisme en medische vooruitgang blijft vaak onderbelicht. Mocht Schubert bijvoorbeeld toegang hebben gehad tot de moderne geneeskunde zou hij nooit op 31-jarige leeftijd aan een triviale darminfectie overleden zijn. Wie weet welke muzikale exploten hij nog zou gerealiseerd hebben in het tweede deel van zijn leven.

Selling-out en mainstreamkunst

Het track record van het kapitalisme is, ondanks een overheidsbeslag van thans meer

dan 50%, rondt indrukwekkend te noemen. Waar markten vrijgemaakt worden, neemt welvaart spectaculair toe en zijn honger, ontbering en kindersterfte slechts nare herinneringen aan lang vervlogen tijden.

Op cultureel vlak ligt de heilzaamheid van het kapitalisme in het feit dat rijke samenlevingen meer aan kunst spenderen dan arme samenlevingen. Mensen in vrije economieën zijn immers welstellender en beter geschoold, leven langer en hebben meer vrije tijd. Vroeger was cultuur een zaak van de rijke elite, de modale burger had tijd noch geld om aan kunst te besteden. Vandaag ligt het gemiddelde Europees inkomen tienmaal hoger dan een eeuw geleden en genieten we in België en Nederland van een 38-uren werkweek, een historisch ongeziene luxe die cultuurbeleving sterk in de hand werkt.

Dat geldt des te meer voor de culturele aanbodzijde. Vroeger werd volledig ter gratie van kerk, monarch of mecenas aan kunstcreatie gedaan. Men moest als kunstenaar dansen naar de pijpen van één persoon of instituut, liet men een steek vallen was men fin de carrière. Thans zijn kunstenaars niet meer afhankelijk van één enkele geldschiet, maar kan ieder van ons via de markt optreden als financierder. Aldus komt een veelvoud van genres, niches en kunstvormen aan de bak en is de kunstensector veel diverser en groter dan vroeger.

Sell-outs

Jammer genoeg, en compleet onterecht, worden artiesten die subsidies links laten liggen en hun werk vermarkten vaak als sell-outs gebrandmerkt. We maken immers de fout om de markt als een homogeen en onpersoonlijk gegeven te beschouwen met uniforme smaken en voorkeuren. Niets is minder waar. In Vlaanderen en Nederland bestaat ze uit 23 miljoen individuen die veel tijd en geld veil hebben voor cultuurbeleving. Om winstgevend te zijn komt het er voor de kunstenaar bijgevolg op aan om een heel klein aantal daarvan te behagen.

Dat laatste vereist niet alleen artistiek talent en ondernemerschap, maar ook bescheidenheid. De artiest moet er zich namelijk van weerhouden zich groter dan het publiek te wanen. Zoals Orson Welles zei is het publiek met haar gecumuleerde kennis en smaken steeds intelligenter dan de individuele artiest die het kunstwerk creëert. Er is werkelijk niets dat het publiek niet kan begrijpen of naar waarde kan schatten. Het is aan de kunstenaar om dat publiek te vinden en het te bekoren met kunstwerken die horizons verruimen. De ware sell-outs zijn net degenen die markt en publiek verketteren en zich verschuilen achter de overheid. ■

(Volgend nummer, deel 4: Arbeidsspecialisatie plaveit de weg naar nichekunst)